

การขับเคลื่อนและบูรณาการการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาส

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : โอกาสและความท้าทาย

เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2553 เวลา 08.30 น.

นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนา เรื่อง “การขับเคลื่อนและบูรณาการการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาสในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ณ โรงแรมปรีนซ์พาเลซ กรุงเทพฯ

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป. ได้จัดสัมมนาวิชาการ เรื่อง “การขับเคลื่อนและบูรณาการการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาสในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และโครงการด้านการศึกษาเพื่อป้องกัน HIV และ AIDS” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินโครงการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาสในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในระดับชาติด้านศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และโครงการ HIV และเอ็ดส์เชิงบูรณาการ อันจะนำไปสู่การขยายผลการดำเนินโครงการในระดับภูมิภาคต่อไป

ในโอกาสนี้ นายเจลีว อยูเสมารักษ์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวรายงานความเป็นมาในการจัดสัมมนาระดับชาติซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการประชุมสมัชชารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 43 ที่ได้มอบหมายให้สำนักเลขาธิการซีมีโอ และสำนักเลขาธิการอาเซียนร่วมมือกับองค์การยูเนสโก ร่วมกันจัดโครงการพัฒนาการศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาสในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 โครงการ ประกอบด้วย การส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย การจัดระบบการติดตามนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน การส่งเสริมการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กหญิง การสร้างกลไกการศึกษาสำหรับกลุ่มผู้ยังไม่เข้าถึงการศึกษา การจัดการศึกษาปฐมวัย การส่งเสริมการสอนแบบคละชั้น การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในชนบท การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไร้ที่อยู่และไม่มีสัญชาติ การจัดการศึกษา การดูแล และให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเชื้อเอชไอวีและเอ็ดส์ การจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในสถานการณ์ภัยพิบัติธรรมชาติ โดยประเทศไทยได้รับเป็นเจ้าภาพหลัก

ในการดำเนินโครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในชนบทในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และโครงการการจัดการศึกษา การดูแล และการให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเอชไอวี และเอดส์ การสัมมนาฯ มีผู้เข้าร่วมการสัมมนาฯ จากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ องค์กรภาครัฐ และภาคประชาชน ผู้แทนสถานศึกษาทั่วประเทศที่ดำเนินงานเรื่องศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและการจัดการศึกษาเพื่อให้ความรู้ และการป้องกันเชื้อเอชไอวี และเอดส์ จำนวนประมาณ 650 คน

นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวเปิดการประชุมฯ โดยย้ำถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทางสังคมในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการ

เรียนรู้ตลอดชีวิต ประชาชนมีความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น รู้จักการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของคนในชาติ โดยกำหนดเป้าหมายให้มีการจัดตั้ง กศน. ตำบล ครบทุกตำบล และแขวง ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 รวมทั้งการพัฒนาห้องสมุดประชาชนในระดับจังหวัด อำเภอ และห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จำนวน 850 แห่ง เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนทุกคน

การบรรยายเรื่อง “การบูรณาการความร่วมมือกับองค์กรซีมีโอ สู่การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาสในภูมิภาค” โดยรองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จีระเดชากุล ว่าที่ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการซีมีโอ ได้กล่าวถึงพันธกิจหลักของซีมีโอในการส่งเสริมความเข้าใจอันดี

และความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าของประชาชน ตามเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน นอกจากนี้ ได้ดำเนินโครงการสำคัญเพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาสำหรับประชาชนในภูมิภาค ภายใต้การดำเนินโครงการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาส 10 โครงการ หรือ Reaching the

Unreached ซึ่งให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้ขาดแคลน หรือผู้ไร้โอกาส เช่น นักเรียนที่อยู่ในชนบทหรือที่ห่างไกลความเจริญ นักเรียนที่เป็นชนกลุ่มน้อยทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา หรือชนพื้นเมือง รวมทั้งผู้ติดเชื้อเอชไอวี นอกจากนี้ ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเสนอโครงการความร่วมมือในระดับภูมิภาคขององค์กรซีมีโอ

การปาฐกถาพิเศษเรื่อง “พลังขับเคลื่อนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน” โดยรองศาสตราจารย์ ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของพลังขับเคลื่อนที่สำคัญในการสร้างสังคมการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) 2) เครือข่ายสังคม (Social Networking) 3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนี้

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ หัวใจสำคัญได้แก่ การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตโดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิมหรือน้อยลง แต่ให้มีการใช้ความคิดและสติปัญญามากขึ้น ตลอดจนใช้ความรู้และประสบการณ์จากประวัติศาสตร์ และมูลค่าเชิงวัฒนธรรมเพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ ให้มากขึ้น นอกจากนี้ การสร้างสรรค์งาน ควรให้ความสำคัญต่อการมีความคิดริเริ่ม การคิดนอกกรอบ การรู้จักวิธีการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยความคิดริเริ่มและมีจินตนาการ

การสร้างเครือข่าย (Social Networking หรือ SN) เป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนทางสังคม ประกอบด้วยการเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล หรือองค์กร ซึ่งมีความสัมพันธ์และต้องพึ่งพิงกัน เช่น ความเป็นเครือญาติ การมีผลประโยชน์ร่วมกัน ความสัมพันธ์อันเกิดจากมิตรภาพ ความเชื่อ ความรู้ร่วมกัน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การพัฒนาพื้นความรู้ ความสามารถที่เกิดจากประสบการณ์และความเฉลียวฉลาดของผู้คนในกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่ง ในการคิดประดิษฐ์หรือสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ขึ้นเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น และมีการถ่ายทอดสิ่งประดิษฐ์หรือสร้างสรรค์ขึ้นนั้นจากคนรุ่นหนึ่งต่อไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง องค์ประกอบของภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย ภูมิปัญญาในการดำรงชีวิต ภูมิปัญญาด้านการป้องกันและรักษาสุขภาพอนามัย ภูมิปัญญาด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม ภูมิปัญญาด้านงานประเพณีและศาสนา และภูมิปัญญาด้านการสร้างสรรค์ทางศิลปะ

ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่พึ่งพิงการสอน ทำให้สมาชิกสังคมนับเป็นคนคิดเป็น วิเคราะห์เป็น มีความคิดสร้างสรรค์ ทำให้สมาชิกสังคมเป็นคนที่ “เคารพ” คนอื่น และทำให้สมาชิกสังคมเป็นคนมีจริยธรรม

พลังขับเคลื่อนดังกล่าว ก่อให้เกิดการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย สังคมที่มีระบบเศรษฐกิจที่อำนวยให้เกิด “รางวัล” จากการเรียนรู้แก่สมาชิกสังคม มีความตื่นตัวในหมู่สมาชิกของสังคมในการเรียนรู้ตลอดชีวิต สมาชิกสังคมสามารถเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน มีสิ่งแวดล้อมของสังคมที่เอื้ออำนวยให้การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สังคมมีทัศนคติที่ถูกต้อง มีความเท่าเทียมกันของโอกาส และมีความเสมอภาคของสมาชิกสังคม

นอกจากนี้ ได้กล่าวถึงปัจจัยในการสร้างพลวัตของสังคมแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย **1) เศรษฐกิจและสังคม 2) สิ่งแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา 3) ความคิดของสมาชิกสังคมที่ไม่อยู่นิ่ง**

การบรรยายเรื่อง การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาสในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : โอกาสและความท้าทายของประเทศไทย โดย นายไพศาล วิชาลาภรณ์ ผู้อำนวยการสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป.

ผู้อำนวยการสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป. ได้กล่าวถึง **โครงการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาสในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้** ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างองค์การซีมีโอ เอเชีย และองค์การยูเนสโก เพื่อช่วยเหลือกลุ่มด้อยโอกาสตามเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ให้บรรลุผลภายในปี 2558 โดยมีประเทศที่เป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินโครงการการศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาส 10 โครงการ ดังนี้

- โครงการที่ 1** การส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย **มาเลเซีย** เป็นเจ้าภาพหลัก
- โครงการที่ 2** การจัดระบบการติดตามนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน และประชากรกลุ่มที่ยังไม่ได้
รับการศึกษา **ประเทศฟิลิปปินส์** เป็นเจ้าภาพหลัก
- โครงการที่ 3** การส่งเสริมการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กหญิง **ประเทศมาเลเซีย** เป็นเจ้าภาพหลัก
- โครงการที่ 4** การสร้างกลไกการศึกษาสำหรับผู้กลุ่มผู้ยังไม่เข้าถึงการศึกษา **ประเทศเวียดนาม**
เป็นเจ้าภาพหลัก
- โครงการที่ 5** การจัดการศึกษาก่อนระบบวัยเรียน **ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม** เป็นเจ้าภาพหลัก
- โครงการที่ 6** การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น **สปป. ลาว** เป็นเจ้าภาพหลัก
- โครงการที่ 7** การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในชนบท **ประเทศไทย** เป็นเจ้าภาพหลัก
- โครงการที่ 8** การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไร้ที่อยู่และไม่มีสัญชาติ **ประเทศอินโดนีเซีย**
เป็นเจ้าภาพหลัก
- โครงการที่ 9** การศึกษาการดูแล และการให้บริการการปรึกษาสำหรับเด็กที่ได้รับผลกระทบจาก
เชื้อเอชไอวี/เอดส์ **ประเทศไทย** เป็นเจ้าภาพหลัก
- โครงการที่ 10** การจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในสถานการณ์ภัยพิบัติธรรมชาติและสภาวะการณ
ฉุกเฉิน **ประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์** เป็นเจ้าภาพหลัก

สำหรับ ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพหลัก 2 โครงการ ได้แก่ การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในชนบท
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และ การศึกษาการดูแล และการให้บริการการปรึกษาสำหรับเด็กที่
ได้รับผลกระทบจากเชื้อเอชไอวี/เอดส์

ในการดำเนินการดังกล่าว สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ ได้จัดทำแบบสำรวจ ซึ่งมีที่ปรึกษาสำนัก
ความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป. (ดร. ประพัฒน์พงศ์
เสนาฤทธิ์) เป็นประธาน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมการศึกษาน
อกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และผู้แทนสำนัก
ความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป ร่วมเป็นคณะทำงานในการ
จัดทำร่างแบบสอบถาม โดยได้มีการส่งแบบสอบถามไปยังหน่วยงานต่างๆ เมื่อเดือนมีนาคม 2553 และ
ได้รับกลับเมื่อเดือนพฤษภาคม 2553

จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังหน่วยงานต่างๆ จำแนกได้ดังนี้

1. การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในชนบท

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 100 ฉบับ (ส่วนกลาง)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 185 เขต (เขตละ 3 ฉบับ)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 100 ฉบับ
 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 100 ฉบับ
 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 100 ฉบับ (ส่งผ่านส่วนกลาง)
 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 50 ฉบับ
 สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 50 ฉบับ
 กระทรวงสาธารณสุข 50 ฉบับ
 กระทรวงมหาดไทย 50 ฉบับ กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ 50 ฉบับ กระทรวงแรงงาน 50 ฉบับ
 กระทรวงกลาโหม 50 ฉบับ สำนักการศึกษา กทม. 50 ฉบับ
ในจำนวนนี้ ได้รับแบบสอบถามส่งกลับ 402 ตัวอย่าง

2. การศึกษาเพื่อป้องกันเชื้อ HIV

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 100 ฉบับ (ส่วนกลาง)
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 185 เขต (เขตละ 3 ฉบับ)
 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 100 ฉบับ
 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 100 ฉบับ
 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 100 ฉบับ (ส่งผ่านส่วนกลาง)
 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 50 ฉบับ
 สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 50 ฉบับ
 สำนักกิจการพิเศษ สป. 100 ฉบับ
 กระทรวงสาธารณสุข 50 ฉบับ
 กระทรวงมหาดไทย 50 ฉบับ กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ 50 ฉบับ กระทรวงแรงงาน 50 ฉบับ
 กระทรวงกลาโหม 50 ฉบับ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 50 ฉบับ
ในจำนวนนี้ ได้รับแบบสอบถามส่งกลับ 244 ตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

กลุ่มตัวอย่างของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน 2. ภาครัฐไม่มีนโยบายที่ต่อเนื่อง 3. ขาดวัสดุอุปกรณ์ สื่อ และนวัตกรรมที่น่าสนใจ 4. การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง	1. ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน 2. - ควรมีการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานในท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น

<p>5. ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน</p> <p>6. ขาดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>7.ขาดแคลนบุคลากร</p>	<p>- ภาครัฐควรสนับสนุนสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย</p> <p>3. สร้างจิตสำนึกและความตระหนักแก่บุคลากรผู้รับผิดชอบ</p> <p>4. ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง</p> <p>5. ควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน โดยมีผู้แทนองค์กรท้องถิ่น และชุมชนร่วมด้วย</p> <p>6. สนับสนุนบทบาทของโรงเรียนในการเป็นศูนย์การเรียนรู้</p> <p>7. จัดหาบุคลากรให้เพียงพอ และมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน</p> <p>8. มีการต่อยอดและขยายผลการดำเนินงาน</p> <p>9. มีการติดตามประเมินผลเป็นระยะ</p>
--	--

2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
<p>1. ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน</p> <p>2. สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ไม่เหมาะสม</p> <p>3. ขาดวัสดุอุปกรณ์ สื่อ และนวัตกรรมที่น่าสนใจ และง่ายต่อการทำความเข้าใจ</p> <p>4. การจัดสรรทรัพยากรไม่เหมาะสม</p> <p>5. การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง</p>	<p>1. ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน</p> <p>2. การสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน</p> <p>3. ขอความร่วมมือในการใช้สถานที่ชุมชน เช่น วัด โรงเรียน และสถานที่อื่นๆ ในชุมชน</p> <p>4. จัดหาสื่อที่มีความทันสมัย</p> <p>5. ประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง</p>

3. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน)

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
<p>1. บุคลากรไม่มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากขาดความมั่นคงในอาชีพ</p> <p>2. ขาดสื่อที่มีความทันสมัย</p>	<p>1. ภาครัฐควรกำหนดนโยบายการบรรจุแต่งตั้งที่ชัดเจนเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน</p> <p>2. ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม</p>

3. ขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชน 4. ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน 5. ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	ให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน 3. ควรมีการระดมทรัพยากรทั้งจากภายในและภายนอก 4. ควรจัดกิจกรรมที่มีความน่าสนใจ 5. ควรมีการประชาสัมพันธ์และกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของศูนย์การเรียนรู้
---	--

4. หน่วยงานอื่นๆ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน)

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. ขาดการประสานงานในพื้นที่ 2. ขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชน เด็กและเยาวชน 3. ขาดอุปกรณ์ สื่อที่มีความทันสมัย 4. ขาดแคลนงบประมาณ	1. ควรมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและชัดเจน 2. ควรมีการบูรณาการการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชน 3. สนับสนุนการดำเนินงานด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย 4. ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อป้องกันโรคเอดส์/เอชไอวี

กลุ่มตัวอย่างของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน 2. ภาครัฐไม่มีนโยบายที่ต่อเนื่อง 3. ขาดวัสดุอุปกรณ์ สื่อ และนวัตกรรมที่น่าสนใจ 4. ขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5. ขาดแคลนบุคลากร 6. บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความตระหนัก 7. ขาดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ 8. ไม่มีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ	1. ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน 2. ควรมีการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานในท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง 4. จัดหาบุคลากรให้เพียงพอ และมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน 5. ควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน โดยมีผู้แทนองค์กรท้องถิ่น และชุมชนร่วมด้วย 6. สนับสนุนบทบาทของโรงเรียนในการเป็นศูนย์การเรียนรู้ 7. มีการติดตามประเมินผลเป็นระยะ

2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน 2. สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ไม่เหมาะสม 3. ขาดวัสดุอุปกรณ์ สื่อ และนวัตกรรมที่น่าสนใจ และง่ายต่อการทำความเข้าใจ 4. ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 5. การจัดสรรทรัพยากรไม่เหมาะสม 6. ภาครัฐไม่มีนโยบายที่ต่อเนื่อง	1. ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน 2. การสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3. ขอความร่วมมือในการใช้สถานที่ชุมชน เช่น วัด โรงเรียน และสถานที่อื่นๆ ในชุมชน 4. ประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง 5. จัดหาสื่อที่มีความทันสมัย 6. สร้างความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน

3. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน)

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. บุคลากรไม่มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากขาดความมั่นคงในอาชีพ 2. ขาดสื่อที่มีความทันสมัย 3. ขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชน 4. ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน 5. ขาดงบประมาณ	1. ภาครัฐควรกำหนดนโยบายการบรรจุแต่งตั้งที่ชัดเจนเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน 2. ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน 3. ควรมีการประชาสัมพันธ์และกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของศูนย์การเรียนรู้ 4. ควรจัดกิจกรรมที่มีความน่าสนใจ 5. ควรมีการระดมทรัพยากรทั้งจากภายในและภายนอก

4. หน่วยงานอื่นๆ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน)

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. ขาดการประสานงานในพื้นที่ 2. ขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชน เด็กและเยาวชน 3. ขาดแคลนบุคลากร 4. ขาดอุปกรณ์ สื่อที่มีความทันสมัย	1. ควรมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและชัดเจน 2. ควรมีการบูรณาการการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชน 3. ควรมีการจัดสรรทรัพยากรบุคคลอย่างเหมาะสม

5. งบประมาณไม่เพียงพอ	4. สนับสนุนการดำเนินงานด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย 5. ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน
-----------------------	--

การประชุมกลุ่มย่อย

ได้มีการแบ่งการประชุมกลุ่มย่อยออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ โครงการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในชนบท และโครงการการศึกษาเพื่อป้องกันโรคเอดส์ สรุปได้ดังนี้

โครงการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในชนบท มีดังนี้

1. โครงการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการโดยใช้การศึกษาเป็นตัวนำเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ เช่น สุขภาพอนามัย การศึกษาเกษตรโดยอาศัยครูจากศูนย์การเรียนรู้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อให้คนในชุมชนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายได้ ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
2. โครงการศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินงานในลักษณะเป็นประชาคมหมู่บ้าน โดยเอกชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน ประชาชนให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อสร้างความอบอุ่นให้กับชุมชน สังคมเป็นสุข มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีเหตุผลในการคิดวิเคราะห์ สามารถลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ของประชาชน
3. โครงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาสทุกคน และลดปัญหาเด็กออกกลางคัน โดยจะมีการสำรวจข้อมูล จัดกลุ่มประเด็นปัญหา หาวิธีการรูปแบบจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่เหมาะสม ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนา
4. โครงการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นความร่วมมือระหว่างบ้าน ศาสนา และหน่วยงานราชการ เพื่อจัดรูปแบบการศึกษาในลักษณะศูนย์การเรียนรู้ให้เหมาะสม

กับบริบทของชุมชน มีการ พัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบ โดยให้มีการประสานความร่วมมือทุกภาคส่วน มีการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชน เด็ก เยาวชนคิดเป็น สร้างนิสัยพอเพียงของคนในชุมชน

5. **โครงการทำดีมีอาชีพ** เป็นการดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด ด้วยการสำรวจข้อมูล กลุ่มเสี่ยง (ติดยาเสพติด) มีการฝึกอาชีพ 11 อาชีพ (ระยะสั้น 3 เดือน) มีการฝึกกระเปียบ วินัย เพื่อให้ประชาชนมีพฤติกรรมที่ดี มีอาชีพมีรายได้ มีงานทำ เศรษฐกิจดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การลดปัญหาสังคม และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชน
6. **โครงการศูนย์การเรียนรู้วัดป่าเป่า** โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1 ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส (เด็กไร้รัฐ) เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เด็กมีความพร้อมทั้งด้านภาษา และทักษะด้านต่าง ๆ
7. **โครงการ School within School** โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1 เพื่อจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส (เด็กไร้รัฐ) เป็นจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ตามแหล่งทำงานก่อสร้างในเมืองเชียงใหม่ โดยจัดเป็นชั้นเรียน แบ่งออกเป็นระดับชั้นอนุบาล 1, 2 เพื่อเตรียมความพร้อมด้านภาษา ทักษะต่าง ๆ ส่วนเด็กอายุช่วง 10 – 14 ปี ให้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
8. **โครงการศูนย์พัฒนาเด็กพิการตามบ้าน** เป็นการวิเคราะห์สภาพเด็กด้อยโอกาส มีการจัดทำ แผนพัฒนารายบุคคล ด้วยการประสานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดูแลพัฒนาการนักเรียนพิการ ตามบ้าน โดยใช้งบประมาณจากทางราชการ ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กนักเรียนพิการได้มีโอกาสพัฒนาสมรรถภาพทางกาย สังคม และ ความรู้ นอกจากนี้ ให้นักเรียนพิการตามบ้าน ได้รับการดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความสุข ภูมิใจในตนเองในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสังคม
9. **โครงการภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีสู่ชุมชน** เพื่อให้บริการความรู้สู่ชุมชนด้านภาษา ต่างประเทศ สื่อภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และไอซีที การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ท่องเที่ยว การบริการ ภาษาเพื่อการอาชีพ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ สำรวจความต้องการ จัดกลุ่ม ดำเนินการสอน 36 ชั่วโมง/คอร์ส มีการประเมินผล และให้มีการเรียน ต่อเนื่อง โครงการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการติดต่อสื่อสาร และการทำงาน มีความรู้ด้าน ICT
10. **โครงการศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน (ศูนย์การเรียนรู้ โรงเรียน บ้านป่าเลา อ.แม่ทา จ. ลำพูน)** มีการจัดศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้นักเรียน เยาวชนในชุมชนได้เรียนรู้ เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจัดเป็นอุทยานการศึกษาใน โรงเรียนทั้งในโรงเรียนและชุมชน โดยให้มีการสร้าง พัฒนา ปรับปรุง แหล่งเรียนรู้ จัดเป็นอุทยาน การศึกษา 6 จุด ตามความพร้อมและความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ดำเนินการจัดกิจกรรมใน อุทยานการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้แก่ผู้เรียนและชุมชนและประสานกับชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการดังกล่าวจะทำให้ให้นักเรียน เยาวชนที่ด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษา

สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนและชุมชนให้ดีขึ้น โดยยึดให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต รู้สิทธิ์ รู้เท่าทัน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การดำเนินงานดังกล่าวจะช่วยเพิ่มจำนวนเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจำนวนนักเรียน เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนา และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

11. **โครงการกลุ่มมิตรแก้วสหทัยคารวนคร (โรงเรียนบัว)** เป็นการดำเนินการของกลุ่มนักเรียนที่สนใจศึกษาที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และนำไปสู่การบริการชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความเข้มแข็งของกลุ่มที่สามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน ส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้ท้องถิ่น และเป็นแหล่งเรียนรู้ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในและนอกจังหวัด ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน
12. **โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่สังคมอาเซียน (โรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออก จ. ชลบุรี)** เป็นโครงการที่สามารถพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาในอาเซียน ลดปัญหาความยากจน ตลอดจนปัญหาทางด้านภาษาและวัฒนธรรม สามารถต่อยอดความสำเร็จของโครงการระดับประเทศ มีการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน สามารถดำเนินการบรรลุเป้าหมายได้ในระยะเวลาตามกำหนด โดยกำหนดให้มีการ 1) จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในท้องถิ่น ชุมชน และสถานประกอบการที่มีความหลากหลายของเชื้อชาติ (คนงานต่างด้าว) 2) พัฒนาและหล่อหลอมความหลากหลายของเชื้อชาติ ให้เป็นเอกภาพ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข 3) สร้างงาน สร้างอาชีพ ทั้งนี้ จะมีการระดมทรัพยากรจากภาครัฐ และเอกชน สถานประกอบการในเครือข่าย และโรงเรียนสมาชิกของโครงการ เพื่อให้ประชาชนในประเทศอาเซียน มีความเสมอภาคทางการศึกษา ลดปัญหาความยากจน
13. **โครงการจัดการศึกษาทางเลือก (โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 จ.ตรัง)** เป็นโครงการที่สามารถแก้ไข ปัญหาเด็กเรียนไม่จบ และขาดโอกาสในการจบการศึกษา โดยให้มีหลักสูตร หรือการจัดการศึกษาทางเลือก เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และต้องออกกลางคัน ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ การกำหนดแผน หลักสูตรคู่ขนาน พัฒนาครู ผู้บริหาร วางแผนการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาครู สื่อนวัตกรรมอื่นๆ ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการสามารถทำให้นักเรียนที่ต้องออกกลางคัน มีโอกาสได้ศึกษาต่อและสำเร็จการศึกษาตามความต้องการ และความคาดหวังของสังคม

โครงการการศึกษาเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ มีดังนี้

1. **โครงการเอดส์ เพศศึกษา ยาเสพติด เชิงบูรณาการ** ประกอบด้วย การประสานงานกับเครือข่ายชุมชน เช่น โรงพยาบาล อบต. เทศบาล และโรงเรียน การให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ เพศศึกษา และยาเสพติด การจัดบูช นิทรรศการเกี่ยวกับโรคเอดส์ เพศศึกษา และยาเสพติด การประกวดจัดทำเว็บไซต์ การประกวด DJ. เยาวชนต้นแบบห่างไกลเอดส์ การประกวดวาดภาพ การแสดงละคร การไต่ถามที่ การจัดกิจกรรม “พี่วัยใส ใส่ใจน้องวัยซน ห่างไกลเอดส์” การจัดการเรียนสอนเพศศึกษาในโรงเรียน เป็นต้น
2. **โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชนรุ่นสู่รุ่นเพื่อการป้องกัน HIV/AIDS** ประกอบด้วย การบูรณาการสอนเพศศึกษา และเอดส์เข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับเขตและประเทศ

โดยแกนนำเยาวชน ครู และผู้ติดเชื้อ การบูรณาการกิจกรรมการสอนเพศศึกษา และเอดส์ที่หลากหลาย และสามารถถ่ายทอดอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดทัศนคติ ค่านิยมที่เหมาะสม เกี่ยวกับเรื่องเพศ และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกัน HIV

3. **โครงการสร้างสรรค์เยาวชน สู้สังคม ห่างไกลเอดส์** เป็นโครงการที่ใช้รูปแบบโครงการที่ดำเนินการอยู่แล้วในสถานศึกษา เช่น **โมเดลโรงเรียนวัดหน้าพระธาตุ** จุดเน้น สร้างเสริมทักษะชีวิตวัยประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น (เรียนรู้อยู่ร่วมกัน ผู้ติดเชื้อ) **โมเดลโรงเรียนวัดบางวัว** จุดเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วน **โมเดลโรงเรียนชลกันยานุกูล** “cn public mind” เยาวชนรุ่นใหม่หัวใจอาสา พัฒนาสร้างสรรค์สังคม เน้นทำสื่อหนังสือสามมิติ และสื่อ ICT เกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ โมเดลอาชีวศึกษา สร้างแกนนำเยาวชนสู้สังคมเพื่อทำงานด้านเพศศึกษากับเยาวชนและชุมชน ให้เยาวชนเป็นเทรนเนอร์ เพื่อสร้างแกนนำทดแทนที่จบไป
4. **โครงการวัยใส ใส่ใจ พิชิตเอดส์ (โรงเรียนปัว จ.น่าน)** ด้วยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดตั้งชุมนุม และกลุ่มสนใจ การจัดค่ายผู้นำเยาวชนแกนนำป้องกันเอดส์ และเพศศึกษาในสถานศึกษา การอบรมครูและบุคลากรในสถานศึกษาตามโครงการ การอบรมผู้ปกครอง นักเรียน การจัดสัปดาห์การณรงค์ป้องกันเอดส์ การอบรมปฏิบัติการการสร้างเครือข่ายสู่ชุมชน
5. **โครงการค่ายเยาวชนรณรงค์ต่อต้านเอดส์** ด้วยการเดินรณรงค์เกี่ยวกับโรคเอดส์ การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับโรคเอดส์ การจัดกิจกรรมให้ความรู้โดยวิทยากรจากวัดพระบาทน้ำพุ การจัดกิจกรรมประกวดเรียงความ วาดภาพ คำขวัญ การศึกษาดูงานวัดพระบาทน้ำพุ การจัดกิจกรรมค่ายเยาวชน เช่น การวาดภาพ เรียงความ คำขวัญ การจัดกิจกรรมติดตามผลและประเมินผล ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ ตระหนักในภัยของโรคเอดส์ การทำให้นักเรียนรู้จักวิธีการปฏิบัติเพื่อหลีกเลี่ยงจากโรคเอดส์ได้สามารถเผยแพร่ความรู้ให้คนอื่นได้
6. **โครงการก่อนวัยรุ่น ต้องคุ้มกับเอดส์** ด้วยการให้ศึกษาแก่นักเรียนประถมศึกษาให้มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แก่ชุมชนได้ตั้งแต่เยาว์วัย และเป็นเกราะป้องกันตนจากการติดเชื้อดังกล่าว

*****

กลุ่มความร่วมมือต่างประเทศระดับภูมิภาค
สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป.